

Фінансується
Європейським Союзом

Екоklub

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Діяльності окремих підприємств-постачальників теплової енергії в Україні (ТОВ «Рівнетеплоенерго», КП «Житомиртеплокомуненерго», КВП ТГ «Полтаватеплоенерго», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго»)

Рівне 2024

Цей документ дозволяється копіювати з некомерційною ціллю без спеціального дозволу ГО «Екоклуб», однак посилання на джерело інформації є обов'язковим. Розповсюджується безкоштовно.

Аналіз підготовлено у рамках проекту «Закриття циклу: справедливий енергетичний перехід, розроблений містами та регіонами», що фінансується Європейською Комісією.

Зміст аналізу є виключною відповідальністю ГО «Екоклуб» і не обов'язково відображає думку Європейського Союзу.

САЙТ ЕКОКЛУБ

КОНТАКТИ ГО "ЕКОКЛУБ"

Тел: 38 067 363 62 26

E-mail: office@ecoclubrivne.org

Сайт: www.ecoclubrivne.org

Адреса: 33014, м. Рівне,
вул. Степана Бандери 41, оф. 95

ВСТУП

Централізоване тепlopостачання (ЦТ) - цінний ресурс місцевих громад, у потребі якого часто сумніваються. Проте зручність, соціальна важливість та ефективність ЦТ роблять його незамінним: на сьогодні не розробили жодного альтернативного рішення, яке могло б теоретично прийти на заміну. Перехід на індивідуальне опалення економічно невиправданий та призводить до серйозних екологічних викликів. Досвід таких країн, як Вірменія та Грузія, доводить стратегічну неефективність такого рішення. Негативна тенденція, що демонструє постійне зменшення кількості споживачів центрального опалення в нашій країні, свідчить про потребу термінового ухвалення управлінських рішень.

Системи центрального опалення в Україні були спроектовані та побудовані в період впродовж масової забудови (1960-1990 рр.) за тодішніми стандартами. Термін експлуатації трубопроводів та котлів закінчується чи закінчився, і більша їх частина потребує модернізації чи заміни. Станом на серпень 2020 року понад 60% теплових котлів перевищили термін експлуатації та така ж частка теплових мереж потребують утеплення або заміни, особливо зважаючи на погану енергоефективність. У 2018-му фінансовий аналітичний центр Carbon Tracker опублікував звіт "Powering down coal", згідно з яким тепла генерація в Україні є най неефективнішою і найдорожчою у світі.

Для багатьох громад знайти кошти на модернізацію ЦТ складно. Контроль та регулювання вартості опалення з боку держави обмежує можливості виробників теплової енергії в застосуванні ринкових інструментів, що ускладнює отримання прибутку та інвестування. З іншого боку, відсутність загальнодержавних програм фінансової підтримки та стимулювання ще більше сповільнює оновлення галузі та впровадження сучасних технологій. Окремою проблемою залишаються правові перешкоди для виходу на цей ринок нових гравців. Завдяки розширеному ринку з'явилася би конкуренція, що спонукатиме підприємства шукати сучасні підходи, ефективні технології та устаткування.

Під час воєнного стану, введеного внаслідок вторгнення російської федерації, більшість українських установ та організацій потребують критично ефективного використання обмежених ресурсів, пошуку альтернативних джерел енергії та ефективніших технологій її використання. Це стосується також підприємств ЦТ, які забезпечують населення, підприємства та організації базовими послугами. Взимку від централізованого опалення залежить можливість проживання та праці людей, тому виробництво, транспортування і постачання теплової енергії населенню та організаціям безумовно належать до таких базових послуг.

Досягнення задекларованої Україною цілі переходу (приєднання до Директиви 27) із викопного палива на відновлювані джерела енергії значно залежить саме від житлово-комунальних господарств та ЦТ. Ця мета нездійсненна без впровадження відповідних технічних та організаційно-економічних рішень. Чи можуть муніципалітети та оператори тепlopостачання вже сьогодні робити певні кроки в цьому напрямку?

Метою дослідження було:

- здійснити порівняльний аналіз основних показників діяльності вибраних типових теплопостачальних підприємств;
- визначити підприємства, що показують ліпші результати;
- на основі кращих підприємств запропонувати технічні та організаційно-економічні рішення, які дадуть змогу підвищити ефективність.

Ми виділили завдання дослідження:

1. На основі відкритих джерел даних проаналізувати діяльності операторів центрального опалення в Україні на прикладі чотирьох схожих міст.
2. Зрозуміти причинно-наслідковий зв'язок управлінських рішень та результатів роботи.
3. Виокремити найуспішніші та незадовільні кейси з огляду на гнучкість до сьогодення.

ОПИС ОБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єктом дослідження була обрана діяльність 4 теплопостачальних підприємств, звітні дані яких вдалося отримати з відкритих джерел:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю «**Рівнетеплоенерго**»;
2. Комунальне підприємство «**Житомиртеплокомуненерго**»;
3. Полтавське обласне комунальне виробниче підприємство теплового господарства «**Полтаватеплоенерго**»;
4. Комунальне підприємство теплових мереж «**Черкаситеплокомуненерго**».

1. **Компанію ТОВ «Рівнетеплоенерго»**, код ЄДРПОУ – 36598008, зареєстровано 07.08.2009. Розмір статутного капіталу компанії складає 5 000 000,00. На момент останнього оновлення даних, 11.04.2024, статус організації - не перебуває в процесі припинення.

Керівник товариства з обмеженою відповідальністю «Рівнетеплоенерго» є товариство з обмеженою відповідальністю «Управляюча компанія «Укртепло».

Організаційно-правова форма Рівнетеплоенерго - товариство з обмеженою відповідальністю. Основний вид діяльності (КВЕД) – 35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря.

ТОВ «Рівнетеплоенерго» – приватне підприємство з монопольним становищем на ринку тепла в Рівному. Впродовж останніх років підприємство не виробляє гарячу воду впродовж неопалювального періоду – за винятком кількох святкових днів.

Підприємство обслуговує 30 котелень, встановлена потужність – 570 Гкал/год, протяжність трубопроводів у 2-трубному вимірі – 188,4 км.

2. **КП «Житомиртеплокомуненерго»**. Організацію КП «ЖТКЕ», код ЄДРПОУ – 35343771, зареєстровано 21.08.2007. Розмір статутного капіталу підприємства складає 903 860 801,41. Організаційно-правова форма організації – комунальне підприємство. Основний вид діяльності (КВЕД) – 35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря.

Керівник юридичної особи «Комунальне підприємство «Житомиртеплокомуненерго» Житомирської міської ради» є Житомирська міська рада.

Підприємство обслуговує 51 котельню, встановлена потужність – 681,65 Гкал/год, протяжність трубопроводів у 2-трубному вимірі – 202 км.

3. **КПТМ "Черкаситеплокомуненерго"**, код ЄДРПОУ – 02082522, зареєстровано 18.01.2000. Розмір статутного капіталу підприємства складає 362 695 126,68. На момент останнього оновлення даних, 11.04.2024, статус компанії - не перебуває в процесі припинення.

Керівник компанії «Черкаситеплокомуненерго» є Черкаська міська рада. Організаційно-правова форма організації – комунальне підприємство. Основний вид діяльності (КВЕД) – 35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря. Підприємство обслуговує 36 котелень, серед яких 28 активно робочих; протяжність трубопроводів у 2-трубному вимірі – 161,35 км, встановлена потужність - 520,5 Гкал/год.

4. ПОВПТГ "Полтаватеплоенерго"

Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 601 922 391 грн.

Керівник організації «Полтавське обласне комунальне виробниче підприємство теплового господарства «Полтаватеплоенерго» є Полтавська обласна рада.

Організаційно-правова форма організації – комунальне підприємство. Основний вид діяльності (КВЕД) – 35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря.

Підприємство обслуговує 92 котельні, встановлена потужність – 859 Гкал/год, протяжність трубопроводів у 2-трубному вимірі – 214,64 км.

Усі підприємства мають схожі обсяги реалізації та рівні забезпеченості основними фондами.

У Таблиці 1 показана динаміка основних техніко-економічних показників діяльності КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» та КП «Житомиртеплокомуненерго», а в Таблиці 2 – КВПТГ «Полтаватеплоенерго» та ТОВ «Рівнетеплоенерго». Ці показники дають змогу порівняти:

- масштаб діяльності вказаних підприємств (виторг від реалізації продукції),
- забезпеченість основними виробничими фондами,
- рівень отриманого прибутку/збитку,
- рівень заборгованості споживачів тепла (дебіторська заборгованість),
- заборгованості підприємств перед постачальниками, а насамперед – українським Нафтогазом (кредиторська заборгованість).

У дослідженні автори замінили назви підприємств назвами населених пунктів: Полтава, Рівне, Житомир та Черкаси.

Таблиця 1.

Аналіз основних показників діяльності за період 2020 – 2023 рр., КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» та КП «Житомиртеплокомуненерго»

ПОКАЗНИКИ	ЧЕРКАСИТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО				ЖИТОМИРТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Виручка без ПДВ, тис. грн	517 616	612 459	751 034	688 660	472 619	752 442	746 017	712 433
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	398 148	586 231	601 385	624 223	559 244	806 977	817 705	850 115
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	45 996	129 572	136 028	12 859	17 000	3 414	27 182	-69 845
Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	477 280	491 170	520 779	620 369	303 967	367 331	413 687	485 882
Середньорічний накопичений знос ОВФ, тис. грн.	236 391	260 940	286 748	316 173	184 811	224 452	246 694	274 016
Матеріальні витрати, тис. грн.	266 362	395 525	410 260	430 534	416 643	680 771	676 034	683 309
Витрати на оплату праці, тис. грн.	85 548	105 514	137 411	151 291	85 965	92 901	108 536	121 206
Відрахування на соціальні заходи, тис. грн.	17 687	21 549	27 278	30 200	18 469	19 961	23 228	26 201
Амортизація ОВФ, тис. грн.	24 957	25 380	26 893	31 117	56 529	24 446	21 323	34 155
Інші операційні витрати, тис. грн.	31 953	22 359	82 233	68 588	46 838	60 605	39 672	44 690
Середньорічні залишки оборотних активів, тис. грн.	252 645	392 167	598 373	736 813	386 218	443 857	590 125	742 310
Середньорічні залишки виробничих запасів, тис. грн.	19 586	22 250	38 964	46 424	44 311	50 122	47 000	49 818
Середньорічні залишки коштів на банківських рахунках, тис. грн.	28 755	65 094	164 942	193 728	34 385	18 908	2 428	7 818
Середньорічна дебіторська заборгованість, тис. грн.	168 509	236 627	328 593	419 075	198 246	269 769	352 725	311 962
Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн.	176 269	211 832	314 860	402 705	351 796	409 371	260 755	528 473
Середньорічні залишки довгострокових банківських позик, тис. грн.	153 854	141 988	121 390	110 444	96 068	96 583	81 168	49 411
Середньорічні залишки поточних зобов'язань, тис. грн.	280 113	357 339	127 953	576 992	496 178	664 834	818 650	1 067 250

*ПДВ – податок на додану вартість, ОВФ – основні виробничі фонди

В таблицях 1 і 2 подано основні техніко-економічні показники діяльності аналізованих підприємств, що являють собою основу для аналізу. Динаміка виручки показує зміни обсягів надання послуг в вартісному виразі, а динаміка собівартості реалізованої продукції – виробничих витрат, понесених при наданні цих послуг. Наявність прибутку і його розмір вказує на вигідність чи невигідність господарської діяльності. При негативних значеннях прибутку підприємство вважається збитковим та таким, що не покриває виручкою понесені витрати. Показник вартості основних фондів відображає обсяг майна тривалого використання, що є у власності підприємства – машин і обладнання, транспортних засобів, інструменту, будівель та споруд та трубопроводів, а накопичений знос – середню частку відпрацювання терміну експлуатації вартості вказаного майна тривалого використання, що є у власності підприємства – машин і обладнання, транспортних засобів, інструменту, будівель та споруд та трубопроводів, а накопичений знос – середню частку відпрацювання терміну експлуатації вартості вказаного майна.

Таблиця 2.

Аналіз основних показників діяльності за період 2020 – 2023 рр., КПВТГ «Полтаватеплокомуненерго» та ТОВ «Рівнетеплоенерго»

Показники	ПОЛТАВАТЕПЛОЕНЕРГО				РІВНЕТЕПЛОЕНЕРГО			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Виручка без ПДВ, тис. грн	845 167	1 021 571	1 667 280	2 424 642	457 851	523 546	534 264	535 913
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	804 933	1 199 931	1 667 605	2 233 225	486 384	703 530	674 264	713 252
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	-6 102	-18 220	47 187	-93 811	-46 822	130 675	-225 697	-137 929
Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	823 381	904 189	1 142 472	1 560 644	526 733	559 832	577 707	582 966
Середньорічний накопичений знос ОВФ, тис. грн.	561 961	455 297	492 174	542 673	379 366	400 159	421 009	439 724
Матеріальні витрати, тис. грн.	653 711	1 002 382	1 381 243	1 785 202	362 917	559 881	505 966	460 483
Витрати на оплату праці, тис. грн.	109 846	140 978	188 500	237 999	69 172	70 882	82 648	98 561
Відрахування на соціальні заходи, тис. грн.	23 725	30 448	40 518	50 905	15 151	15 401	16 488	19 709
Амортизація ОВФ, тис. грн.	19 474	37 743	42 330	65 270	21 672	22 181	20 546	18 309
Інші операційні витрати, тис. грн.	41 897	95 690	139 822	492 428	38 487	122 909	265 648	279 862
Середньорічні залишки оборотних активів, тис. грн.	443 644	388 148	781 033	947 496	300 577	437 191	481 422	429 185
Середньорічні залишки виробничих запасів, тис. грн.	28 044	21 496	38 860	51 132	3 754	4 735	6 126	7 759
Середньорічні залишки коштів на банківських рахунках, тис. грн.	4 151	20 606	164 894	177 954	20 299	56 544	73 714	43 376
Середньорічна дебіторська заборгованість, тис. грн.	312 429	221 664	369 342	496 417	200 519	239 245	182 200	128 280
Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн.	351 987	393 351	567 436	751 029	447 470	533 522	630 980	648 585
Середньорічні залишки довгострокових банківських позик, тис. грн.	1 305	288	0	0	0	0	0	0
Середньорічні залишки поточних зобов'язань, тис. грн.	504 531	539 414	766 769	1 041 728	509 734	615 514	709 296	750 061

*ПДВ – податок на додану вартість, ОВФ – основні виробничі фонди

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Рівнетеплоенерго», КП «Житомиртеплокомуненерго», КВП ТГ «Полтаватеплоенерго», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» за 2020 – 2023 р.р. (<https://clarityproject.info/>)

Дані стосовно матеріальних витрат, витрат на оплату праці, амортизації основних фондів, інших витрат є основою для розрахунку структури собівартості наданих послуг – чи вони є матеріаломісткими, чи трудомісткими, чи можливо фондомісткими. Інші показники стосуються оборотного капіталу вказаних підприємств і наведені як вихідні дані для оцінювання їх ліквідності, фінансової стійкості та оборотності.

У Таблиці 1 та 2 подані основні техніко-економічні показники діяльності проаналізованих підприємств.

Вони склали основу для аналізу. Динаміка виторгу показує зміни обсягів надання послуг за вартістю, а динаміка собівартості реалізованої продукції – виробничих витрат, понесених під час надання цих послуг. Розміри річного виторгу співставні, як видно з таблиць. Обсяги реалізації відповідають розміру міст. Найбільше серед них – Полтава (290 тис.), далі – Черкаси (270 тис.), Житомир (266 тис.), Рівне (240 тис. жителів).

Зазначимо, що КП «Полтаватеплокомуненерго» виняткове, бо тільки воно за період аналізу значно збільшило виторг (з 845 млн грн у 2020 році до 2424 млн грн в 2023 році). Крім цього, в Рівному та Черкасах, поряд з аналізованими, є інші менші підприємства, що надають схожі послуги.

Рис. 1 Порівняння виручки аналізованих підприємств в 2023 році

Коли ж проілюструємо рівень прибутковості усіх підприємств, побачимо відсутність прямого зв'язку між виручкою і прибутковістю, Рис. 2.

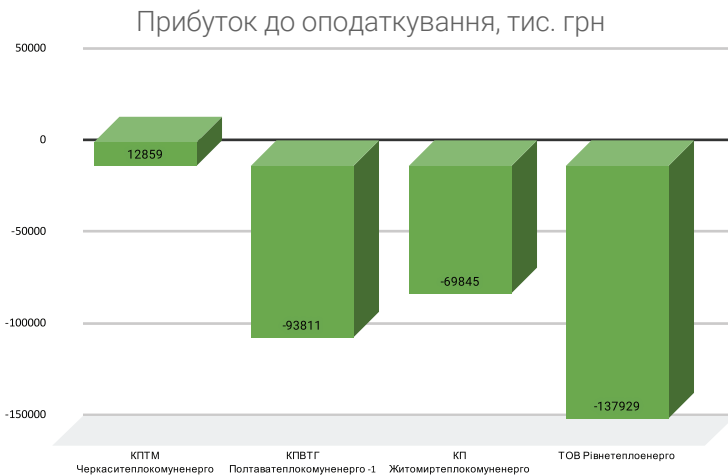

Рис. 2. Порівняння прибутку підприємств у 2023 році

Більш того, підприємство, яке отримало найменше виручки (ТОВ Рівнетеплоенерго) в порівнянні з іншими трьома підприємствами в 2022 році єдине було збитковим, а в 2023 отримало найбільші збитки. В той же час, підприємство, яке отримало найбільше виручки (КПВТГ Полтаватеплоенерго) ще у 2022 році було прибутковим, а в 2023 має значно менші збитки. Єдиним підприємством, що працює з прибутком впродовж останніх років є КПТМ Черкаситеплокомуненерго.

Цікавим для авторів дослідження є елемент витрат «Інші операційні витрати, тис. грн». Коли Черкаси та Житомир мають схожі частки в загальній структурі, а Полтава трохи вищі, то Рівне суттєво вирізняється (див. Рис 3).

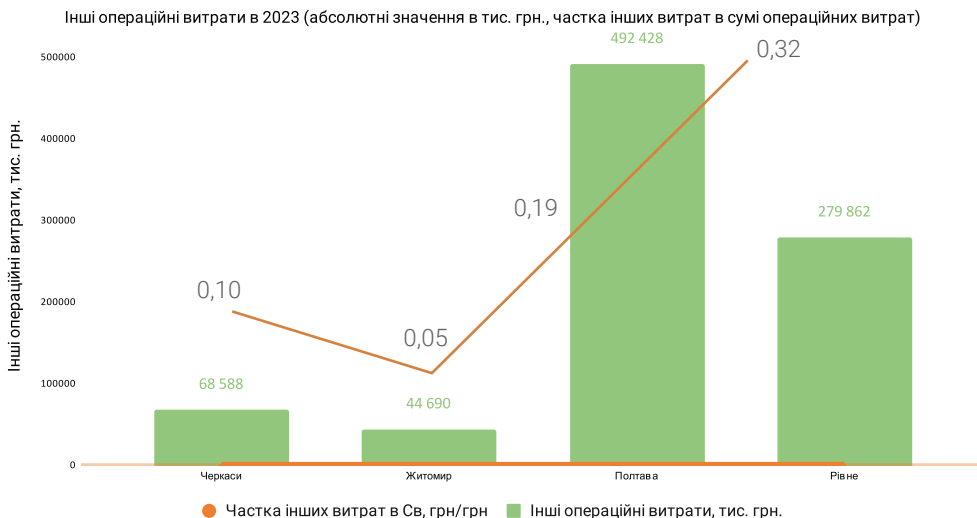

Рис. 3 Інші операційні витрати в 2023 р.

Проте при порівнянні вказаних підприємств вважаємо за необхідне використовувати відносні а не абсолютні показники, які б одразу давали можливість порівняти рівень ефективності використання ресурсів. Адже саме таке порівняння дозволить нам стверджувати про ефективність управлінських рішень в сучасних умовах без прив'язки іншим, менш значущим чинникам. Розглянемо Таблиці 3-б.

Таблиця 3.
Динаміка показників ефективності КПТМ Черкаситеплокомуненерго

№	Показники	2020	2021	2022	2023
1	Питомі витрати, грн/грн	0,77	0,96	0,8	0,91
2	Фондовіддача, грн/грн	1,08	1,25	1,44	1,11
3	Рівень зносу ОВФ	0,5	0,53	0,55	0,51
4	Середній термін експлуатації ОВФ, років	19,12	19,35	19,36	19,94
5	Рентабельність, %	8,89	21,16	18,11	1,87
6	Матеріаломісткість, грн/грн	0,62	0,69	0,6	0,6
7	Зарплатомісткість, грн/грн	0,2	0,19	0,2	0,21
8	Фондомісткість, грн/грн	0,92	0,8	0,69	0,9
9	Частка інших витрат в Св, грн/грн	0,07	0,04	0,12	0,1
10	Коефіцієнт поточної ліквідності	0,9	1,1	4,68	1,28
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,83	1,04	4,37	1,2
12	Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	1,05	0,9	0,96	0,96
13	Співвідношення дебіторської заборгованості до виручки	0,33	0,39	0,44	0,61

Таблиця 4.
Динаміка показників ефективності КП Житомиртеплокомуненерго

№	Показники	2020	2021	2022	2023
1	Питомі витрати, грн/грн	1,18	1,07	1,1	1,19
2	Фондовіддача, грн/грн	1,55	2,05	1,8	1,47
3	Рівень зносу ОВФ	0,61	0,61	0,6	0,56
4	Середній термін експлуатації ОВФ, років	5,38	15,03	19,4	14,23
5	Рентабельність, %	3,6	0,45	3,64	-9,8
6	Матеріаломісткість, грн/грн	0,67	0,77	0,78	0,75
7	Зарплатомісткість, грн/грн	0,14	0,11	0,12	0,13
8	Фондомісткість, грн/грн	0,64	0,49	0,55	0,68
9	Частка інших витрат в Св, грн/грн	0,08	0,07	0,05	0,05
10	Коефіцієнт поточної ліквідності	0,78	0,67	0,72	0,7
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,69	0,59	0,66	0,65
12	Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	1,77	1,52	0,74	1,69
13	Співвідношення дебіторської заборгованості до виручки	0,42	0,36	0,47	0,44

Таблиця 5.
Динаміка показників ефективності КПВТГ Полтаватеплоенерго

№	Показники	2020	2021	2022	2023
1	Питоми витрати, грн/грн	0,95	1,17	1	0,92
2	Фондовіддача, грн/грн	1,03	1,13	1,46	1,55
3	Рівень зносу ОВФ	0,68	0,5	0,43	0,35
4	Середній термін експлуатації ОВФ, років	42,28	23,96	26,99	23,91
5	Рентабельність, %	-0,72	-1,78	2,83	-3,87
6	Матеріаломісткість, грн/грн	0,77	0,77	0,77	0,68
7	Зарплатомісткість, грн/грн	0,13	0,11	0,11	0,09
8	Фондомісткість, грн/грн	0,97	0,89	0,69	0,64
9	Частка інших витрат в Св, грн/грн	0,05	0,07	0,08	0,19
10	Коефіцієнт поточної ліквідності	0,88	0,72	1,02	0,91
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,82	0,68	0,97	0,86
12	Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	1,13	1,77	1,54	1,51
13	Співвідношення дебіторської заборгованості до виручки	0,37	0,22	0,22	0,2

Таблиця 6.
Динаміка показників ефективності ТОВ Рівнетеплоенерго

№	Показники	2020	2021	2022	2023
1	Питоми витрати, грн/грн	1,06	1,34	1,26	1,33
2	Фондовіддача, грн/грн	0,87	0,94	0,92	0,92
3	Рівень зносу ОВФ	0,72	0,71	0,73	0,75
4	Середній термін експлуатації ОВФ, років	24,3	25,24	28,12	31,84
5	Рентабельність, %	-10,23	24,96	-42,24	-25,74
6	Матеріаломісткість, грн/грн	0,72	0,71	0,57	0,53
7	Зарплатомісткість, грн/грн	0,14	0,09	0,09	0,11
8	Фондомісткість, грн/грн	1,15	1,07	1,08	1,09
9	Частка інших витрат в Св, грн/грн	0,08	0,16	0,3	0,32
10	Коефіцієнт поточної ліквідності	0,59	0,71	0,68	0,57
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,58	0,7	0,67	0,56
12	Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	2,23	2,23	3,46	5,06
13	Співвідношення дебіторської заборгованості до виручки	0,44	0,46	0,34	0,24

Підприємства працюють за схожих ринкових умов, бо їхня діяльність підлягає державному регулюванню, а рівень тарифів затверджує міська влада та НКРЕКП. Але попри це, як бачимо з аналітичних даних, вони мають різну прибутковість, охарактеризовану показником рентабельності. Зокрема, КП «Черкаситеплокомуненерго» рентабельне впродовж усіх періодів, а в 2021 – 2022 роках рентабельність складає близько 20% (тобто прибуток складає 20% від річного виторгу). КП «Житомиркомуненерго» має достатню рентабельність, зокрема, в 2022 році вона складає 3,6%. Проте підприємство збиткове в 2023-му. КП «Полтавакомуненерго» балансує між невеликою збитковістю та мінімальною рентабельністю (+2,8% в 2022 році та -3,9% в 2023 році). ТОВ «Рівнекомуненерго» впродовж охоплених аналізом років збиткове, за винятком 2021 року, коли рентабельність сягнула аж 25%. Проте в 2022-му її збитковість дорівнювала -42,2%, а в 2023 – -25,7%! Підприємство заробляє на послугах на 26 – 40% менше ніж витрачає коштів на їх надання! Це може свідчити про значне завищення витрат на підприємстві, якщо порівнювати з іншими підприємствами. Нижче проаналізуємо це.

Середні показники рентабельності представлено на рисунку 3. Назви підприємств для зручності ми замінили на назву міст. Бачимо, що середньорічний показник є найкращим в Черкасах. Він значно кращий за Житомир і Полтаву. Рентабельність Рівного знаходиться на найгіршому рівні. Причому наголосимо, що ці показники є середньорічними, тобто вказують на багаторічну ситуацію з ефективністю, яка як ми бачимо, найліпша в Черкасах, а найгірша в Рівному. Показники 2023 року відображають таку ж тенденцію.

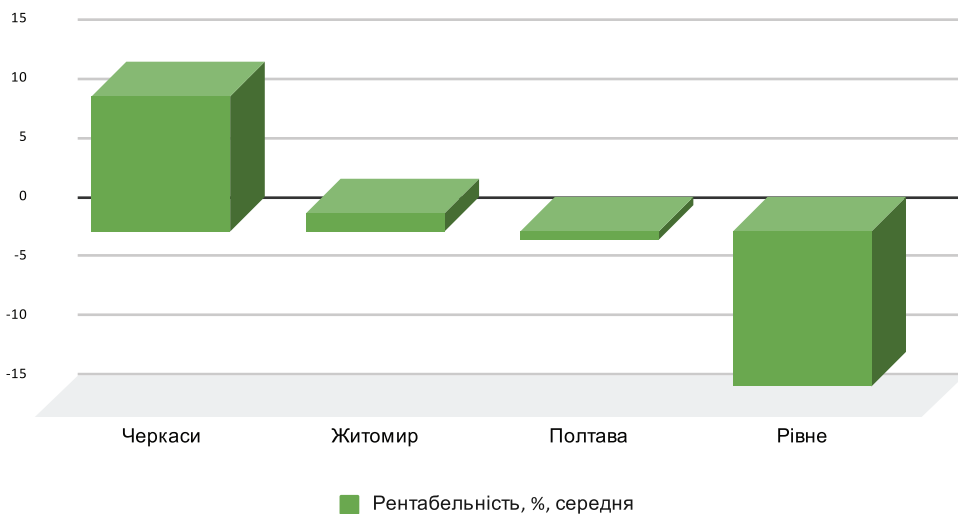

Рис. 4. Порівняння середньорічної рентабельності аналізованих підприємств за період 2020 – 2023 рр.

Фондовіддача, грн/грн, в 2023 році

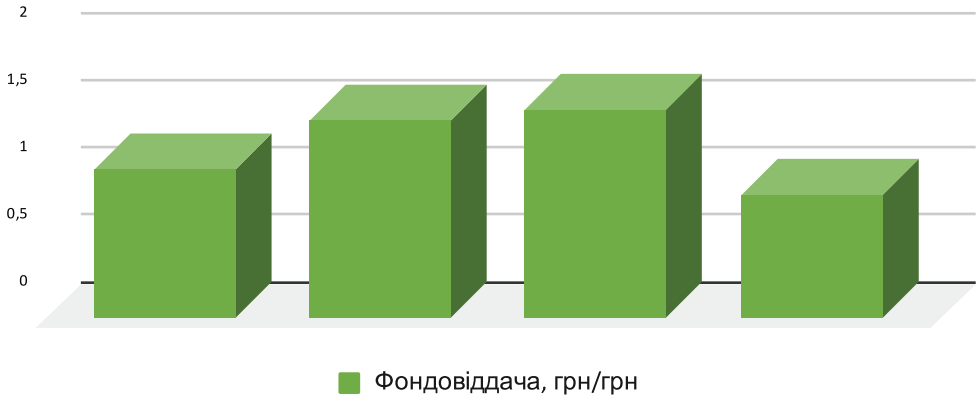

Рис. 5. . Порівняння середньорічної фондовіддачі аналізованих підприємств в 2023 р.

Співвідношення дебіторської заборгованості до виручки у 2023 році

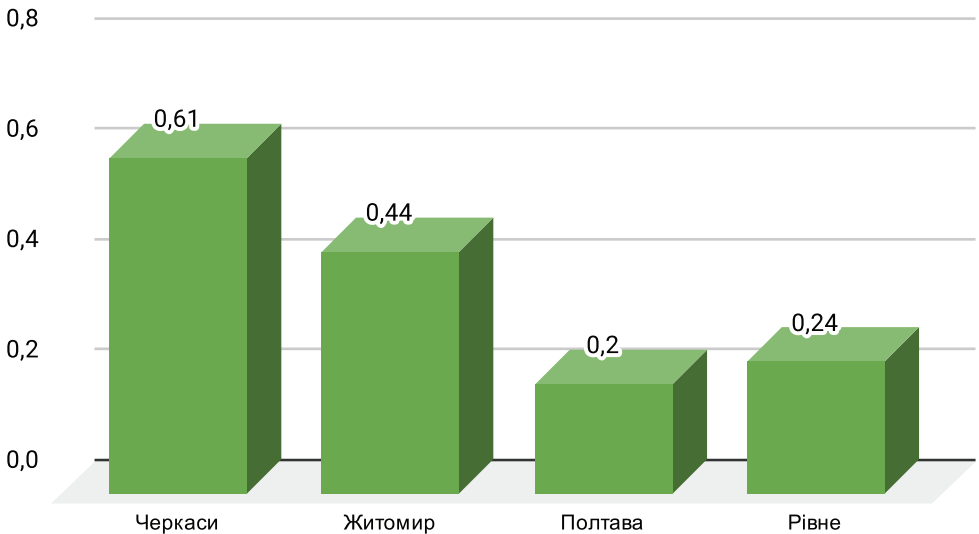

Рис. 6. Коefіцієнт відношення дебіторської заборгованості до виручки в 2023 році

В собівартості теплової енергії найбільшу питому вагу мають матеріальні витрати, зокрема витрати на паливо, електроенергію та воду на технологічні цілі. В Рівному матеріаломісткість найнижча – в 2023 році вона складала 53 коп./грн (Рис. 7).

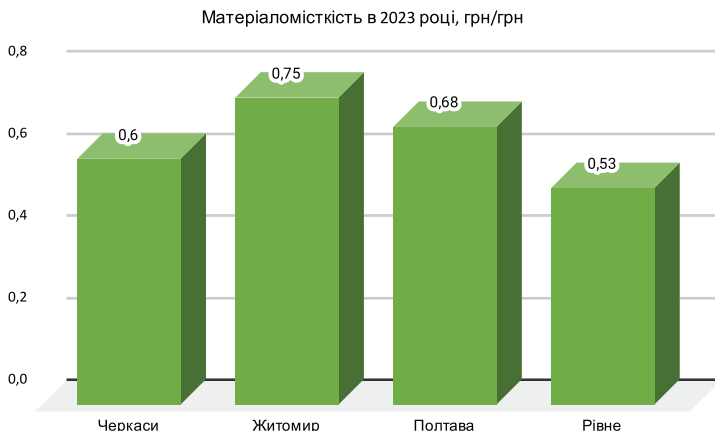

Рис. 7. Порівняння середньорічної матеріаломісткості послуг аналізованих підприємств

Полтава має найновіші основні виробничі фонди (ОВФ), рівень зносу яких в 2023 році становив 35%, Рівне найстаріші – рівень зносу 75%. Умовно можна вважати, що обладнання (в тому числі трубопроводи, насосні станції і т.д.) в Полтаві в середньому відслужило 35 % свого терміну експлуатації в Черкасах 51%, а в Житомирі - 56% (рис. 7). Рівень зносу свідчить про результати роботи підприємства по заміні обладнання та трубопроводів. Кількість аварійних відключень та частка втрат в мережах є прямою залежною величиною від рівня зносу – наприклад в Рівному за словами керівника підприємства втрати в мережах сягають 30%, в Черкасах за словами їх керівника не перевищують 6-7%, а в Житомирі – 8%.

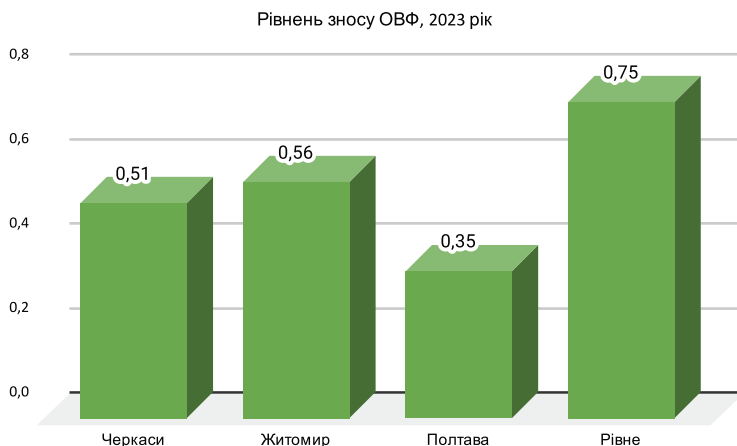

Рис. 8. Порівняння фізичного стану ОВФ станом на 2022 рік

Висока заборгованість споживачів перед підприємством невідворотно спричиняє присутність у всіх підприємств власних боргів, в основному перед постачальником природного газу. Нами було порівняно обсяги таких «зустрічних» боргів. Умовно можна вважати, що показник близько одиниці свідчить про умовно «справедливу» заборгованість (ми не платимо рівно стільки ж, скільки не платять нам). З такого розрахунку лише Черкаси може похвалитися випередженням покриття боргів – там цей показник менше одиниці, а саме 0,96 в 2023 році. Житомир (1,69 в 2023 році) та Полтава (1,51 в 2023 році) боргують трохи більше ніж заборгували їм, що вже є досить тривожною тенденцією. Проте Рівне винне в 5 разів більше ніж йому винні споживачі, причому ситуація з року в рік погіршується. Причина такого стану невідома, особливо з огляду на те, що ТОВ Рівнетеплоенерго, як уже було вказано вище, досягнуло значного зменшення заборгованості споживачів в 2023 році. Борги споживачів скоротилися, проте борги самого підприємства навпаки зросли за цей же період показника, який перевищує річну виручку підприємства (Рис. 9).

Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості в 2023 році

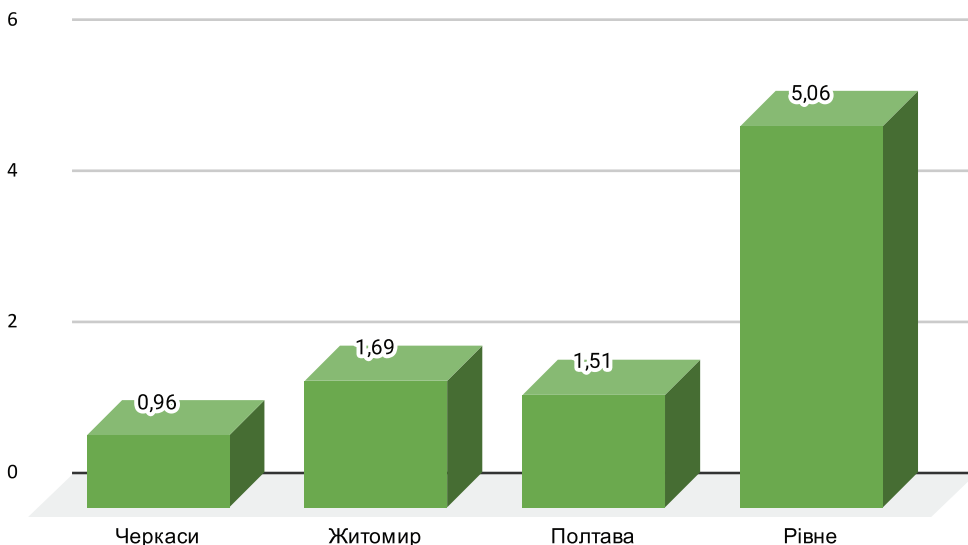

Рис. 9. Порівняння коефіцієнтів кредиторської до дебіторської заборгованості

Припускаємо, що підприємство балансує на межі неплатоспроможності і просто не в змозі оплачувати рахунки в повному обсязі, навіть при наявності оплат з боку споживачів. Навіть якщо всі споживачі розрахуються зі своїми боргами перед ТОВ Рівнетеплоенерго, це підприємство все ж матиме сотні мільйонів боргів і однаково не зможе розрахуватись перед постачальниками енергоресурсів!

Така гіпотеза підтверджується незадовільними показниками ліквідності, які умовно показують чи здатне підприємство покрити свої поточні борги, якщо б воно продало все своє поточне майно. Ці показники є умовними і не означають необхідність продавати майно, проте вказують на рівень спроможності платити за використані ресурси. Рекомендовані значення коефіцієнтів поточної ліквідності складають від 1,0 до 1,7. В такі рекомендовані межі вписується лише КП Черкаситеплокомуненерго,

тоді як всі інші ні. Найгірша ситуація в Рівному. Лише 57% заборгованості може теоретично бути умовно оплачена за рахунок продажу всіх поточних активів, тоді як рекомендоване значення – принаймні 100%. На жаль, низькі показники ліквідності однозначно вказують на можливість банкрутства цього підприємства (Рис. 10).

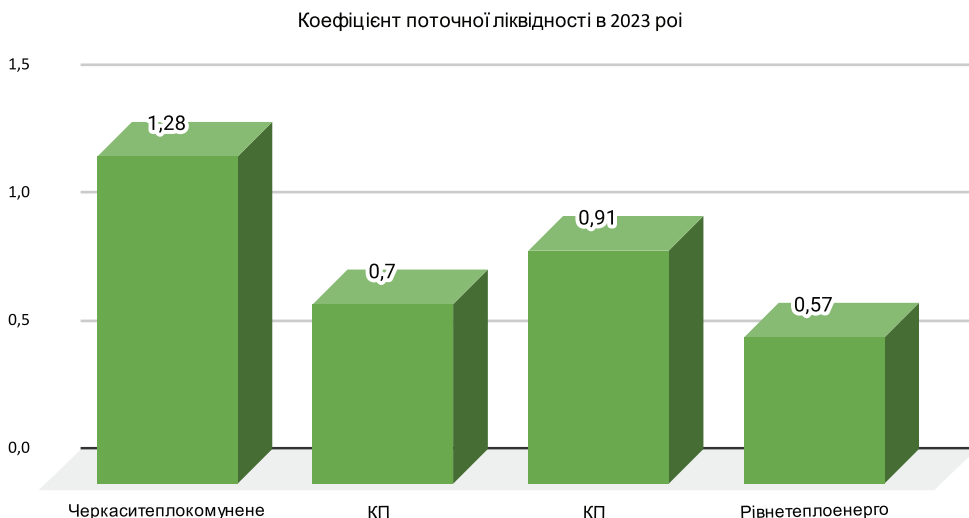

Рис. 10. Ліквідність станом на останню дату

Як було вказано вище, підприємства не можуть вільно встановлювати тарифи на подане тепло. Тарифи затверджуються муніципалітетами на основі поданих підприємствами і затверджених НКРЕКП калькуляцій. Високі тарифи вказують або на певні регіональні особливості складності надання послуг, або, що більш ймовірно, на неефективні технології, неощадне використання ресурсів та інші негативні організаційні фактори.

Зрештою це призводить до того, що ці тарифи не покривають реальні витрати на виробництво продукції, що призводить до збитків. У випадку якщо витрати не покриваються виручкою, показник питомих витрат складатиме вище одиниці, що свідчатиме про збитковість та уже у середньостроковій перспективі економічну неможливість функціонування підприємства. Якщо брати лише собівартість реалізованої продукції, то прийнятними показниками є питомі виробничі витрати в Черкасах та Полтаві, тоді як в Рівному ситуація найгірша. За кожну тисячу грн. виручки підприємство накопичує 330 грн. збитків! При цьому така ситуація присутня не лише в 2023 році, але відповідає середньорічному рівню, досягнутому за період 2021 – 2023 років (Рис. 11).

Питомі виробничі витрати грн/грн, середньорічні

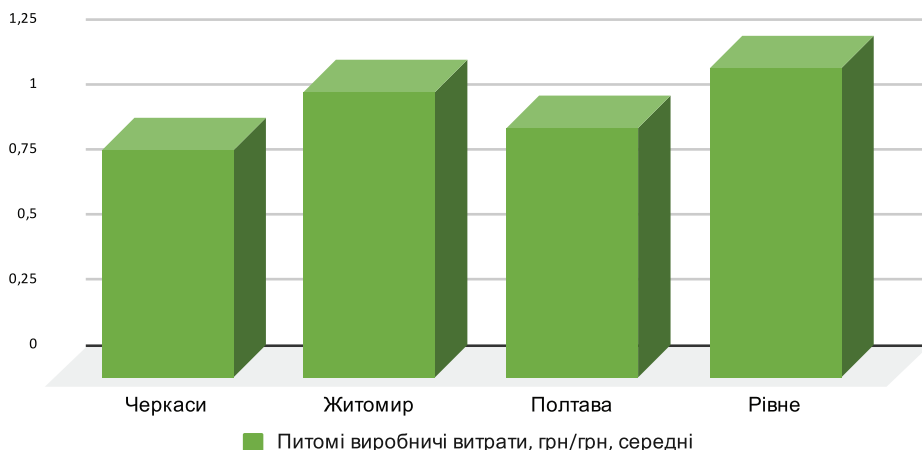

Рис. 11. Середньорічні питомі витрати аналізованих підприємств за період 2019-2023 рр., грн/грн

Порівняння структури операційних витрат в динаміці може дозволити більш чітко зрозуміти процеси формування собівартості та їх розвиток протягом останнього періоду.

Таблиця 7.

Вихідні дані для аналізу витратоємності продукції, 2019 – 2023 р.р., тис. грн

Показники / періоди аналізу	Черкаситеплокомуненерго				
	2019	2020	2021	2022	2023
Виручка без ПДВ, тис. грн	490995	517616	612459	751034	688660
Матеріальні затрати	240831	266362	395525	410260	430534
Витрати на оплату праці	73371	85548	105514	137411	151291
Відрахування на соціальні заходи	15397	17687	21549	27278	30200
Амортизація	22387	24957	25380	26893	31117
Інші операційні витрати	16890	31953	22359	82233	68588
РАЗОМ	368876	426507	570327	684075	711730
	КП Житомиртеплокомуненерго				
Виручка без ПДВ, тис. грн	540746	472619	752442	746017	712433
Матеріальні затрати	457543	416643	680771	676034	683309
Витрати на оплату праці	70848	85965	92901	108536	121206
Відрахування на соціальні заходи	15123	18469	19961	23228	26201
Амортизація	31424	56529	24446	21323	34155
Інші операційні витрати	30659	46838	60605	39672	44690
РАЗОМ	605597	624444	878684	868793	909561

	КП Полтаватеплокомуненерго				
Виручка без ПДВ, тис. грн	883719	845167	1021571	1667280	2424642
Матеріальні затрати	715265	653711	1002382	1381243	1785202
Витрати на оплату праці	97663	109846	140978	188500	237999
Відрахування на соціальні заходи	21270	23725	30448	40518	50905
Амортизація	21045	19474	37743	42330	65270
Інші операційні витрати	40026	41897	95690	139822	492428
РАЗОМ	895269	848653	1307241	1792413	2631804
	ТОВ Рівнетеплоенерго				
Виручка без ПДВ, тис. грн	469889	457851	523546	534264	535913
Матеріальні затрати	389161	362917	559881	505966	460483
Витрати на оплату праці	65070	69172	70882	82648	98561
Відрахування на соціальні заходи	14158	15151	15401	16488	19709
Амортизація	24872	21672	22181	20546	18309
Інші операційні витрати	54962	38487	122909	265648	279862
РАЗОМ	548223	507399	791254	891296	876924

Динаміка структури витрат, Черкаси

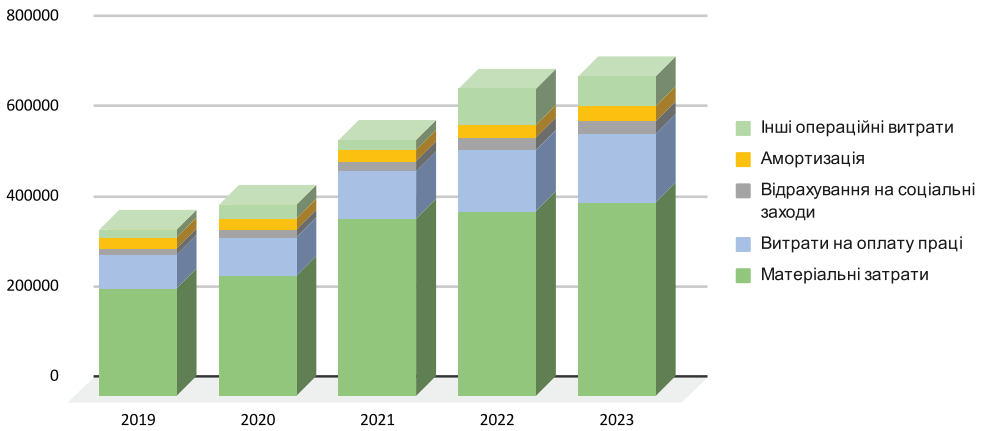

Рис. 12 – Динаміка структури операційних витрат КПТМ «Черкаситеплокомуненерго»

Динаміка структури витрат, Житомир

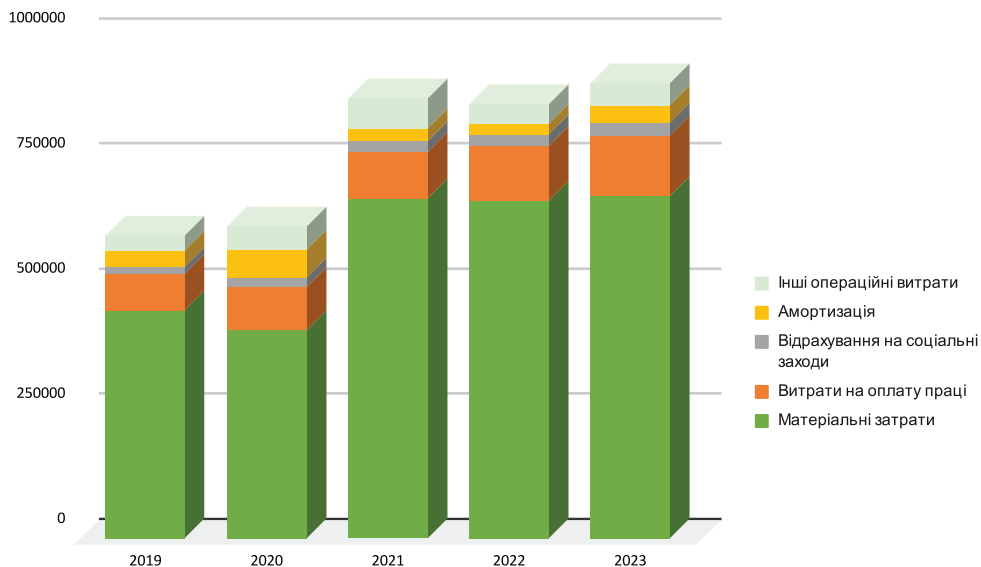

Рис. 13 – Динаміка структури операційних витрат КП «Житомиртеплокомуненерго»

Динаміка структури витрат, Полтава

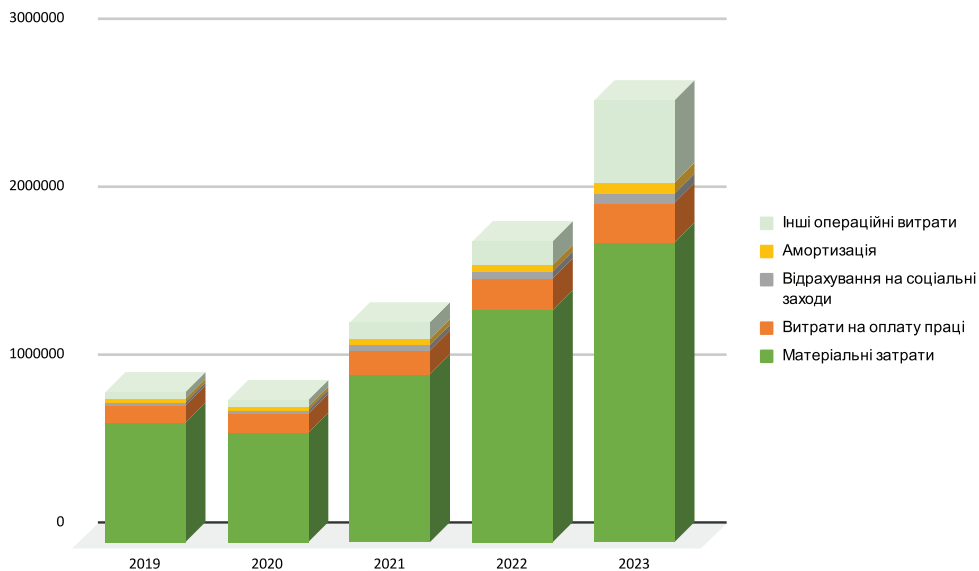

Рис. 14 – Динаміка структури операційних витрат КВП ТГ «Полтаватеплоенерго»

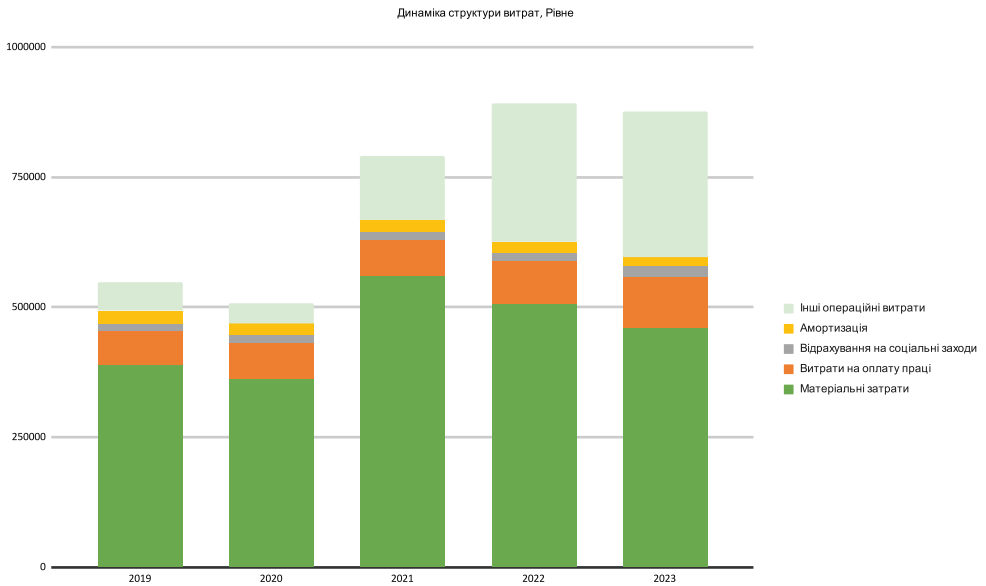

Рис. 15 – Динаміка структури операційних витрат ТОВ “Рівнетеплоенерго”

Бачимо, що різні підприємства мають дещо різну структуру операційних витрат та характеризуються різною динамікою. Зокрема, в Черкасах значення елементів витрат зростають відповідно зростанню їх загальної суми. В Житомирі при інших відносно сталих витратах зростають матеріальні витрати. В Полтаві нарощуються обсяги інших операційних витрат та дещо знижується матеріалоемкість, тоді як в Рівному ці ж тенденції до зростання інших операційних витрат та зниження частки матеріальних витрат виражені ще більш чітко.

ТАРИФИ

Тарифи на постачання теплової енергії визначають за рішеннями відповідної міської ради на основі поданих підприємствами й попередньо затверджених НКРЕКП калькуляцій економічно обґрунтованих їх рівнів. Вони основані на Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869.

Також зазначимо, що економічно обґрунтовані тарифи на теплову енергію для потреб населення не застосовують протягом воєнного стану і шести місяців після його закінчення згідно із ЗУ «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері тепlopостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» від 29 липня 2022 року № 2479-IX (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-20#Text>). Унаслідок цього для населення встановлюють до застосування тарифи станом на 24.02.2022 року.

Ми проаналізували дані, наведені в рішеннях Житомирської міської ради від 13.10.2023 № 1557, Рівненської міської ради від 19.12.2023 №125 та Черкаської міської ради від 05.10.2023 №1431 про встановлення економічно обґрунтованих тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання, послуги з постачання теплової енергії, послуги з постачання гарячої води.

Згідно інформації, поданої в Рішеннях, в Рівному та Житомирі встановлено одноставкові тарифи, а в Черкасах застосовуються в основному двохставкові тарифи, які дозволяють виокремити частку витрат, що залежатимуть від обсягів подачі тепла (так званих умовно-змінних витрат) – це витрати на газ та електроенергію та інших витрат, рівень яких не залежатиме від обсягів подачі тепла (так званих умовно-постійних витрат). Для кінцевого споживача механізм формування тарифу не важливий, важливим є сам тариф, який відповідно до вищевказаної постанови було заморожено на час дії воєнного стану.

Зокрема, в Черкасах тариф для населення заморожений на рівні 1,506,02 грн/Гкал (<https://chmr.gov.ua/ua/newsread.php?view=21774&s=1&s1=17>), у Житомирі – 1,811,00 грн/Гкал (https://www.zhitomir.info/news_216937.html), у Рівному – 1 913,16 грн/Гкал (<https://tec4.kiev.ua/dlyanaselelnya/rates/>). Для бюджетних установ, релігійних організацій та інших споживачів застосовують економічно обґрунтовані тарифи. Однак у проаналізованих містах для населення – найбільшого споживача – застосували заморожений рішенням міськради пільговий тариф, який відрізняється від економічно обґрунтованого (Рис. 16).

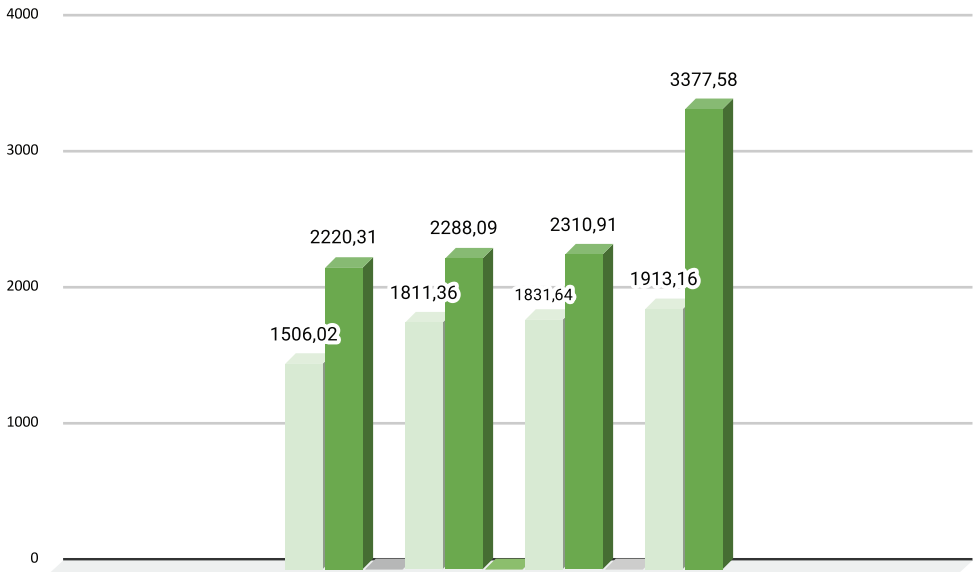

Рис. 16. Порівняння економічно обґрунтованих та «заморожених» тарифів (грн/Гкал з ПДВ)

Загалом Рівне ніби в найкращій ситуації, оскільки тариф для населення станом на початок війни був тут найвищим і недоплата внаслідок заморожування тарифу мала б бути менш відчутною у порівнянні з Житомиром та Черкасами. Проте високий рівень реального (економічно обґрунтованого) тарифу нівелює цю перевагу.

Іншими словами, найвищий економічно обґрунтований тариф – в Рівному. Він розраховується на основі найвищого серед вказаних міст рівня виробничих витрат, що є наслідком найгіршого стану основних виробничих фондів, і незважаючи на це ТОВ Рівнетеплоенерго має найгіршу рентабельність та ліквідність, найвищі борги перед постачальниками, що не дозволяє підприємству ефективно працювати. Натомість такий тариф є підставою для розрахунку рівня відшкодування з державного/місцевого бюджету втрат, які зазнає підприємство через різницю між економічно обґрунтованим та замороженим тарифами. Це означає, що державна/місцева підтримка теплогенеруючих підприємств не заохочує такі підприємства ефективно працювати і економити – навпаки, стимулює їх всляко демонструвати збитковість та отримувати більше відшкодування.

Оскільки, принаймні теоретично, держава має відшкодовувати різницю між фактично застосовуваним (замороженим) та економічно обґрунтованим тарифом, для порівняння обраних підприємств будемо користуватися саме актуальними на 2024 рік економічно обґрунтованими тарифами, встановленими в Рішеннях Житомирської Міської ради від 13.10.2023 № 1557, Рівненської міської ради від 19.12.2023 №125 та Черкаської міської ради від 05.10.2023 №1431. Таке порівняння, наведене, зокрема для Рівного та Черкас, показано на рис. 12. Бачимо, що всі види економічно обґрунтованих тарифів, як для населення, так і для бюджетних та інших споживачів, у Рівному набагато вищі.

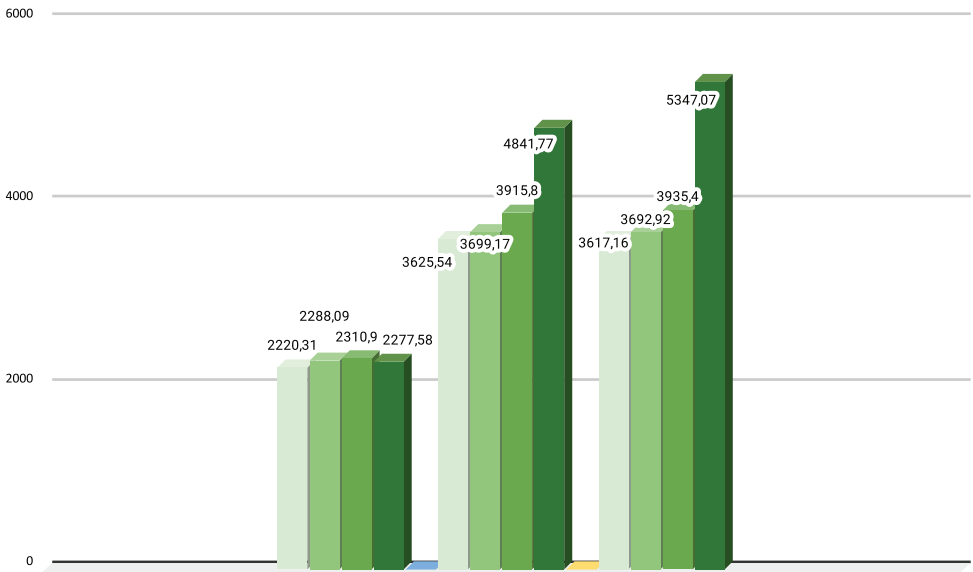

Рис. 17. Тарифи різним споживачам

Оскільки ціна на газ, який використовується для виробництва теплової енергії для населення, бюджетних організацій, релігійних організацій та підприємств є різною, то і тарифи на саму теплову енергію будуть відрізнятися. Проте нами була проаналізована лише структура тарифів, встановлених для населення, оскільки частка послуг, наданих теплостачальним підприємствами населенню – найбільша і складає у Рівному близько 90% а в Житомирі близько 80%. Винятком є Черкаси, де послуги населенню складають лише близько 30%. Населення також є найбільш вразливою до рівня тарифу категорією споживачів теплової енергії.

Загалом відмітимо, що встановлювати нижчі тарифи дозволяють нижчі втрати тепла і економніше використання інших видів ресурсів.

Тарифи на теплову енергію є сумою трьох тарифів на: виробництво, транспортування, постачання і розраховуються згідно Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, затвердженого постановою КМУ від 11.06.2011р. №869.

Витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах включаються до тарифів на транспортування теплової енергії відповідно до п.39 вказаного Порядку, тому фактично можна стверджувати, що за неефективне господарювання платять споживач.

Зауважимо, що вказані витрати покриття втрат теплової енергії в теплових мережах в тарифі для населення на 2023 рік в Рівному склали 111,8 млн грн, тоді як в Житомирі лише 9,3 млн!

Відмітимо, що оскільки в Черкасах застосовується двохставковий тариф, розрахунки, наведені в представлених нижче таблицях, були адаптовані до розрахунків одноставкових тарифів ТОВ Рівнетеплокомуненерго та КП Житомиртеплокомуненерго.

Таблиця 7.

Порівняння тарифів на виробництво теплової енергії ТОВ «Рівнетеплоенерго», КП «Житомиртеплокомуненерго», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго»

2024, структура тарифу на в-во теплової енергії	Населення Рівного		Населення Житомира		Населення Черкаси	
	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал
Паливо	358 809,50	1 115,76	445 428,36	1 064,09	8708,69	1005,87
Електроенергія	10 656,60	33,14	72 493,68	173,18		15,58
Покупна тепла енергія	0,00	0,00				
Вода для технологічних потреб та водовідведення	47,78	0,15	714,44	1,71	21,86	
Матеріали, з/ч та інші матеріальні р-си	5 225,69	16,25	3 168,24	7,57	2469,73	
Прямі витрати на ОП	68 293,94	212,37	40 802,71	97,47	24225,12	
Відрахування на СЗ	15 024,67	46,72	8 976,60	21,44	11539,12	
Амортизаційні відрахування	4 868,90	15,14	5 240,95	12,52		
Інші прямі витрати	36 976,21	114,98	12 899,80	30,82		
Загальновиробничі витрати	7 704,49	23,96	23 012,52	54,92	3776,13	
Адміністративні витрати	21 120,89	65,68	17 338,96	41,42	5720,91	
Витрати на утримання	0,00	0,00				
Інші операційні витрати	1 233,73	3,84				
Фінансові витрати	0,00	0,00			1260,55	
Повна собівартість	529 962,40	1 647,99	630 076,26	1 505,14	57722,11	
Розрахунковий прибуток	25 851,82	80,39	29 739,60	71,05	20311,71	
Податок на прибуток	4 653,33	14,47	н/д	н/д	3656,11	
Інше використання прибутку	21 198,50	65,92	н/д	н/д	16655,6	
Вивіз теплової енергії з колекторів	321 583,78	-	418598,64	-		
Реалізація теплової енергії власним споживачам	256 921,60	-	314939,57	н/д		
Вартість теплової енергії / Тариф без ПДВ	555 814,22	1 728,38	659 815,86	1 576,19	78 033,82	

Таблиця 8.

Порівняння тарифів на транспортування теплової енергії ТОВ «Рівнетеплоенерго», КП «Житомиртеплокомуненерго», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго»

2024, структура тарифу на транспортування теплової енергії	Рівне		Житомир		Черкаси	
	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал
Електроенергія	51548,21	200,64	495,8	7,09	6182,54	
Вода для технологічних потреб та водовідведення	2666,94	10,38	283,2	4,05	215,37	
Матеріали, з/ч та інші матеріальні р-си	5691,6	22,15	330	4,72	6046,1	
Прямі витрати на ОП	26963,81	104,95	6582,85	94,08	14 800,20	
Відрахування на СЗ	5932,04	23,09	1448,22	20,70	6 974,94	
Амортизаційні відрахування	8010,34	31,18	726,86	10,39		
Інші прямі витрати	44942,77	174,93	522,92	7,47		
Загальновиробничі витрати	2173,81	8,46	350,01	5,00	2307	
Адміністративні витрати	5959,21	23,19	263,72	3,77	3495,16	
Витрати на утримання	0	0				
Інші операційні витрати	348,09	1,35				
Витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах	111759,86	435	9318,5	133,18	27931,09	
Фінансові витрати	0	0			770,39	
Повна собівартість	265996,68	1035,32	20322,08	290,44	68722,79	
Розрахунковий прибуток	7523,75	29,28	959,2	13,71	1989,84	
Податок на прибуток	1354,27	5,27			358,17	
Інше використання прибутку	6169,47	24,01			1631,67	
Вивіз теплової енергії з колекторів	321583,78	-				
Реалізація теплової енергії власним споживачам	256921,6	-	69970,83			
Вартість транспортування теплової енергії / Тариф без ПДВ	273520,43	1064,6	21281,28	304,15	70712,63	

Таблиця 9.

Порівняння тарифів на постачання теплової енергії ТОВ «Рівнетеплоенерго», КП «Житомиртеплокомуненерго», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго»

Структура тарифу на транспортування теплової енергії 2024	Рівне		Житомир		Черкаси	
	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал
Електроенергія	0	0	0	0,00		
Вода для технологічних потреб та водовідведення	1,96	0,01	0	0,00		
Матеріали, з/ч та інші матеріальні р-си	0		0	0,00	50,75	
Прямі витрати на ОП	3656,5	14,23	183,16	17,64	1177,69	
Відрахування на СЗ	804,43	3,13	40,29	3,88	307,83	
Амортизаційні відрахування	160,25	0,62	0,48	0,05		
Інші прямі витрати	394,2	1,53	22,65	2,18		
Загальновиробничі витрати	74,83	0,29	8,31	0,80	183,57	
Адміністративні витрати	205,13	0,8	6,25	0,60	278,12	
Витрати на утримання	0	0				
Інші операційні витрати	11,98	0,05				
Витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах			9318,5	0	0,00	
Повна собівартість	5309,28	20,66	261,14	25,15	1997,96	
Розрахунковий прибуток	258,99	1,01	12,33	1,19	97,46	
Податок на прибуток	48,59	0,18			17,54	
Інше використання прибутку	221,34	0,83			79,92	
Вивіз теплової енергії з колекторів	335231,49					
Реалізація теплової енергії власним споживачам	267859,49		10381,86			
Вартість транспортування теплової енергії / Тариф без ПДВ	5568,27	21,67	273,47	26,34	2095,42	

Додавання цих тарифів дає кінцевий тариф, який є базовий для розрахунку тієї кінцевої суми, що будуть оплачувати споживачі (див. Табл. 10).

Таблиця 10.

Порівняння кінцевих тарифів на теплову енергію ТОВ «Рівнетеплоенерго», КП «Житомиртеплокомуненерго», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго»

Реалізація теплової енергії власним споживачам Рівне 2024, структура тарифу на теплову енергію	Рівне		Житомир		Черкаси	
	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал	тис. грн	грн/Гкал
Паливо	358809,5	1115,76	445428,36	1064,09	191781,16	1053,719
Електроенергія	62 204,81	233,78	72 989,48	180,27	9 018,16	49,55
Вода для технологічних потреб та водовідведення	2 716,68	10,54	997,64	5,76	237,23	1,303462
Матеріали, з/ч та інші матеріальні р-си	10 917,29	38,40	3 498,24	12,29	8 566,58	47,06912
Прямі витрати на ОП	98 914,25	331,55	47 568,72	209,19	40 203,01	220,8957
Відрахування на СЗ	21 761,14	72,94	10 465,11	46,02	11 920,93	65,49962
Амортизаційні відрахування	13 039,49	46,94	5 968,29	22,95	6 900,96	37,91736
Інші прямі витрати	82 313,18	291,44	13 445,37	40,48	0,00	
Загальновиробничі витрати	9 953,13	32,71	23 370,84	60,72	6 266,70	34,43242
Адміністративні витрати	27 285,23	89,67	17 608,93	45,79	9 494,19	52,16588
Витрати на утримання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Інші операційні витрати	1 593,80	5,24	0,00	0,00	0,00	
Витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах	111 759,86	435,00	9 318,50	133,18	27 931,09	153,4675
Фінансові витрати						
Повна собівартість	689 508,50	2 703,97	650 659,48	1 820,73	312 320,02	1716,044
Розрахунковий прибуток	33 634,56	110,68	30 711,13	85,95	22 399,01	123,0715
Податок на прибуток	6 056,19	19,92				
Інше використання прибутку	27 589,31	90,76				
Вивіз теплової енергії з колекторів	321 583,78	-	418 598,64	0	0,00	
Реалізація теплової енергії власним споживачам	256 921,60	-	384 910,40	н/д	0,00	
Вартість теплової енергії / Тариф без ПДВ	723 143,06	2 814,65	681 370,61	1 906,68	334 719,03	1 839,07
Тарифи встановлені постановою		2 814,65		1 906,74		1850,228

Примітки: 1. У Черкасах вартість покупної теплової енергії була додана до витрат на Паливо. 2. У Черкасах усі дані повної вартості розрахункові, виходячи з аналітичного переходу з двоставкового тарифу до одноставкового. 3. У Черкасах наведений приблизний розподіл відрахувань на соціальні заходи та амортизацію, бо в калькуляції вони наведені одним рядком «Інші прямі витрати».

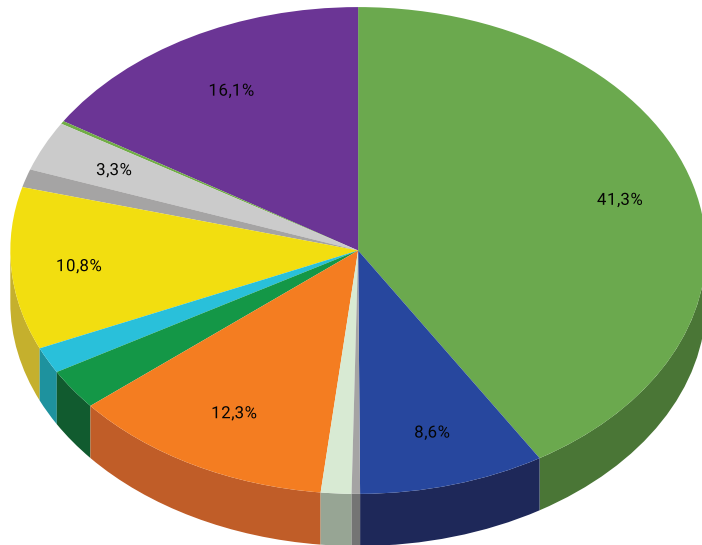
Детально розглянемо й порівняємо структуру повної собівартості теплоенергії кожного підприємства окремо та в порівнянні. Це дасть змогу більш об'єктивно стверджувати про ефективність чи неефективність господарської діяльності.

Рис. 18. Структура повної собівартості теплової енергії в Черкасах у 2023 році

Рис. 19. Структура повної собівартості теплової енергії в Житомирі в 2023 році

- Паливо
- Електроенергія
- Вода для технологічних потреб та водовідведення
- Матеріали, з/ч та інші матеріальні р-си
- Прямі витрати на ОП
- Відрахування на СЗ
- Амортизаційні відрахування
- Інші прямі витрати
- Загальновиробничі витрати
- Адміністративні витрати
- Інші операційні витрати
- Витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах

Рис. 20. Структура повної собівартості теплової енергії в Рівному в 2023 році

Таблиця 11.

Калькуляція повної собівартості, грн/Гкал, порівняння

Реалізація теплової енергії власним споживачам Рівне 2024, структура тарифу на теплову енергію	Рівне	Житомир	Черкаси	Відхилення Рівного від Житомира, %	Відхилення Рівного від Черкас, %
Паливо	1115,8	1064,1	1053,7	4,9	5,9
Електроенергія	233,8	180,3	49,5	29,7	371,8
Вода для технологічних потреб та водовідведення	10,5	5,8	1,3	83,1	708,6
Матеріали, з/ч та інші матеріальні р-си	38,4	12,3	47,1	212,5	-18,4
Прямі витрати на ОП	331,6	209,2	220,9	58,5	50,1
Відрахування на СЗ	72,9	46,0	65,5	58,5	11,4
Амортизаційні відрахування	46,9	23,0	37,9	104,5	23,8
Інші прямі витрати	291,4	40,5	0,0	620,0	
Загальновиробничі витрати	32,7	60,7	34,4	-46,1	-5,0
Адміністративні витрати	89,7	45,8	52,2	95,8	71,9
Витрати на утримання	0,0	0,0	0,0		
Інші операційні витрати	5,2	0,0	0,0		
Витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах	435,0	133,2	153,5	226,6	183,4
Фінансові витрати	0,0	0,0	0,0		
Повна собівартість	2704,0	1820,7	1716,0	48,5	57,6

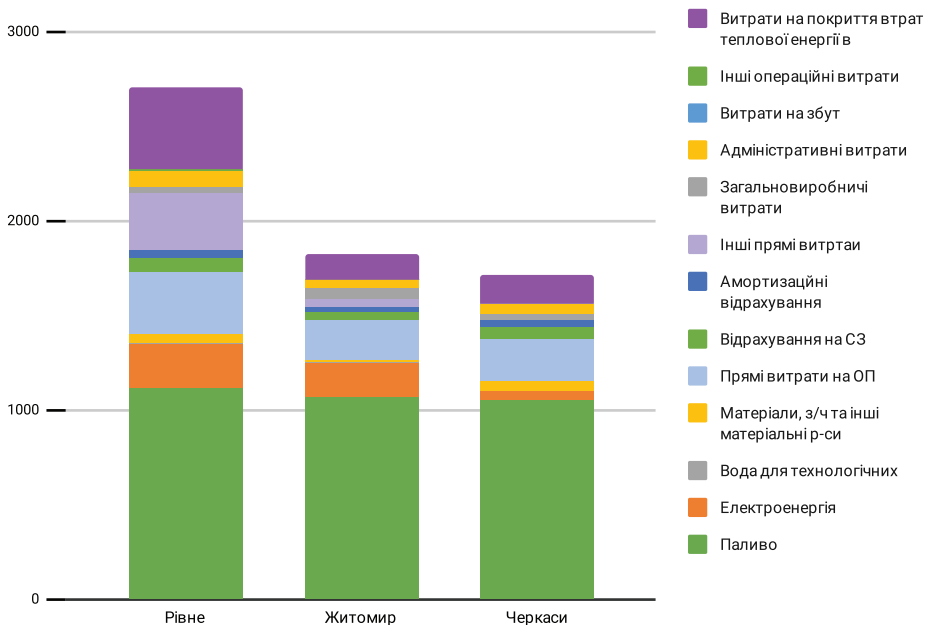

Рис. 21. Порівняння структури собівартості

Умовно можна стверджувати, що якби Собівартість одного Гкал була б хоча б на рівні Житомира, економія загальних витрат в Рівному складала б 33% від загальних витрат, тобто більше двохсот мільйонів гривень.

Таким чином, можна зробити такі висновки:

1. Вартість теплової енергії в Рівному набагато вища ніж в Житомирі та Черкасах.
2. Якщо брати тільки витрати на газ, необхідний для надання 1 Гкал теплової енергії, то з калькуляцій видно, що в Рівному тратиться майже стільки скільки в Житомирі та в Черкасах, оскільки ціна на газ для населення однакова по всій Україні.
3. Рівне порівняно з Черкасами витрачає набагато більше на електроенергію (в 4,7 рази)
4. Рівне порівняно з і з Житомиром і з Черкасами тратить набагато більше на оплату праці робітників – приблизно в 1,5 рази
5. Адміністративні витрати в Рівному приблизно в 2 рази вищі ніж в Черкасах і Житомирі.
6. Інші прямі витрати в 7 разів вищі ніж в Житомирі.
7. Витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах в Рівному в 3,2 рази вищі ніж в Житомирі і в 2,8 рази вищі ніж в Черкасах.
8. В Рівному, за нашими розрахунками, втрати тепла становлять принаймні 20% (за інформацією експертів – 30%), тоді як наприклад в Житомирі – близько 8%.

Загалом, як вже згадувалося, якби Собівартість була б хоча б на рівні Житомира, то економія б складала близько 227 млн грн.

Обґрунтування шляхів досягнення такого рівня питомих витрат є напрямком подальших досліджень, що потребують пошуку інженерних, технологічних та організаційних заходів, здійснених на підприємствах, що характеризуються кращими кінцевими техніко-економічними показниками з метою вивчення можливості їх подальшого застосування в інших містах.

Наше дослідження оминуло увагою питання гарячої води впродовж неопалювального періоду. За радянських часів системи теплопостачання проєктували за старими вимогами та стандартами й не зважали на сучасні вимоги енергоефективності. Саме тому влітку виробництво гарячої води є звичайно збиткове й окремі підприємства повністю чи частково припиняють її подачу. Наприклад, у Рівному впродовж неопалювального періоду гарячої води немає, а в інших містах її подають (у Черкасах). Це мало би негативно вплинути на економічні показники цих міст – натомість бачимо зворотній результат: підприємство, яке виробляє гарячу воду влітку, показує помітно кращі результати, ніж те, що її не виробляє.

Зважимося припустити, що причинами негативних тенденцій підприємств, що надають послуги з централізованого теплопостачання можуть бути:

1. Невисокі темпи утеплення тепломереж, високий відсоток неутеплених трубопроводів, що призводить до втрат тепла.
2. Високі витоки теплоносія внаслідок проривів тепломережі, що призводить до втрат тепла.
3. Застаріле насосне обладнання, що призводить до завищеного споживання електроенергії.
4. Відсутність використання рекуперації тепла, що призводить до завищеного споживання електроенергії.
5. Неоптимізована структура виробничого персоналу, що призводить до завищених прямих витрат на оплату праці.
6. Надмірна частка подачі тепла населенню і незначна частка вигідних для підприємства та платоспроможних промислових споживачів, релігійних установ та бюджетних установ внаслідок завищеного тарифу.
7. Неоптимізовані адміністративні витрати.
8. Відсутність плану модернізації мережі, функціонування за принципом поточних та аварійних ремонтів без стратегії модернізації.
9. Відсутність техніко-економічного обґрунтування потреби модернізації підприємства в цілому та окремих вузлів зокрема.
10. Відсутність стратегічного бачення розвитку підприємства внаслідок залежності від дотацій з бюджету.